

Załącznik do uchwały nr XI/106/2015
Rady Miejskiej w Dobrodzieniu
z dnia 22 grudnia 2015r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów
Społecznych
w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025	4
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Dobrodzień	7
3.1. Położenie geograficzne Gminy	7
3.2. Sytuacja demograficzna Gminy Dobrodzień	8
3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy	14
3.4. Sytuacja mieszkaniowa w Gminie	16
3.5. Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Dobrodzień	18
3.6. Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Dobrodzień	19
3.6.1. Charakterystyka głównych problemów społecznych	20
3.6.3. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia	34
3.7. Infrastruktura i zasoby społeczne	37
3.8. Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Dobrodzień ..	40
4. Założenia strategiczne	42
4.1. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025	42
4.2. Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych	43
5. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2015-2025	44
5.1. Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025	45
5.2. Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025	45
5.3. Wskaźniki realizacji celów strategicznych	46
5.4. Monitoring realizacji celów i działań strategicznych	48
6. Opis sposobu realizacji strategii, w tym działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych	49
7. Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków związanych z realizacją działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych	51

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

8. Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025	52
9. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025	53

1. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025 jest wieloletnim dokumentem planistycznym, stanowiącym kontynuację „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2005-2015” przyjętej uchwałą Nr XXIV/181/2004 z dnia 10 grudnia 2004 roku, zmienionej uchwałą Nr XVIII/138/2008 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 30 czerwca 2008 roku oraz uchwałą Nr XXIV/243/2013 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 29 kwietnia 2013 roku.

Kierunki działania powyższej strategii obejmowały zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin, podniesienie rangi pracy socjalnej, aby w pełni realizować ustawową misję pomocy społecznej, zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji młodzieży, poprawę jakości życia osób doświadczających deprivacji społecznej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi. Strategia stanowiła dokument mający na celu stworzenie kompleksowego i spójnego systemu pomocy mieszkańcom Gminy Dobrodzień z wykorzystaniem środków własnych gminy oraz źródeł finansowania zewnętrznego.

Wprowadzenie kolejnego dokumentu wypełniającego obszar działania samorządu na rzecz społeczności lokalnej jest kontynuacją przyjętych kierunków lokalnej polityki społecznej. Priorytetem działań strategicznych jest utrzymanie obecnego poziomu rozwoju lokalnego oraz rozwiązywanie problemów społecznych w takim zakresie, jaki udało się osiągnąć dzięki realizacji celów strategicznych obowiązującej w latach 2005-2015 strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025 odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu wskazując problemy społeczne, mające wpływ na rozwój gospodarczy i ekonomiczny na obszarze gminy. Realizacja Strategii obejmuje horyzont czasowy rozpoczynający się od 1 stycznia 2016 roku, trwający do 31 grudnia 2025 roku. Wskazanie takiego okresu realizacji celów strategicznych jest uzasadnione ze względu na zachodzące zmiany społeczne, sytuację demograficzną, a także ze względu na stan gospodarki i rozwój

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

---

społeczno-ekonomiczny gminy. Jest to okres, na jaki można zaplanować realizację celów strategicznych oraz wprowadzić trwałe i zauważalne zmiany w życiu mieszkańców gminy. Podstawę prawną do opracowania i realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016- 2025 stanowi zapis art. 17 ust.1. pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej¹ (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz.163 z późn.zm).

2. Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025 jest dokumentem, który obejmuje wiele obszarów, kwestii i problemów, mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy.

Szczególne miejsce w treści dokumentu zajmują obszary i działania umożliwiające osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać z wykorzystaniem własnych uprawnień zasobów i możliwości.

Metodologia opracowania dokumentu polega na wyznaczeniu kierunków zmian społecznych, które umożliwią zrównoważony rozwój oraz rozwiązywanie problemów społecznych z wykorzystaniem zasobów i potencjału Gminy Dobrodzień. Strategia w swojej treści zawiera:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej w zakresie istniejących problemów społecznych oraz analizę zasobów pomocy społecznej, wykonaną zgodnie z przepisami określonymi w art. 16a ustawy o pomocy społecznej;
- 2) prognozę rozwoju sytuacji w zakresie problemów społecznych oraz zasobów pomocy społecznej;
- 3) cele i zadania do osiągnięcia w określonym czasie;
- 4) rezultaty, które powinny zostać osiągnięte w wyniku realizacji strategii, w szczególności określone poprzez stopień ograniczenia problemów społecznych;

---

¹ Zgodnie z treścią powołanego przepisu do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki programów pomocy społecznej, alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

- 5) sposób monitorowania i ewaluację postępów we wdrażaniu strategii oraz jej aktualizacji na podstawie wyników tych czynności;
- 6) propozycję lokalnych programów pomocy społecznej, poprzez które strategia będzie realizowana.

Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Dobrodzień została przeprowadzona metodą analizy dokumentów statystycznych, tj. sprawozdań MPiPS-03² ze świadczeń pieniężnych i w naturze udzielanych przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu w latach 2010-2014, danych statystycznych obrazujących poziom życia mieszkańców oraz rozwój Gminy Dobrodzień dostępnych w Banku Danych Lokalnych GUS, analizy zasobów pomocy społecznej gminy, która jest sporządzana zgodnie z zaleceniem przepisów ustawy o pomocy społecznej, opinii przedstawicieli lokalnych instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz opinii przedstawicieli społeczności lokalnej, uzyskanych w trakcie konsultacji społecznych.

Do badania problemów społecznych zastosowano między innymi wskaźnik kwalifikacji³ do świadczeń pomocy społecznej zakładając, że osoby które skorzystały z pomocy i wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu są dotknięte różnymi problemami społecznymi, stanowią więc obiektywnie wybraną próbę reprezentatywną spośród wszystkich mieszkańców Gminy.

Prognoza zmian społecznych na obszarze gminy opiera się na analizie sytuacji Gminy Dobrodzień w kontekście wybranych obszarów problemowych oraz możliwościach rozwiązywania problemów społecznych z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury i potencjału społecznego.

W dokumencie Strategii określono cel główny, cele szczegółowe i działania zmierzające do rozwiązania lub zminimalizowania skutków problemów społecznych,

---

² Sprawozdanie MPiPS-03 jest dokumentem statystyki publicznej, obrazującym stan problemów społecznych przez pryzmat świadczeń pieniężnych w naturze i usługach, udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej osobom kwalifikującym się do tych świadczeń po spełnieniu kryteriów ustalonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2015r., poz.163, z późn.zm.).

³ Jako wskaźnik kwalifikacji uznano spełnienie kryterium określonego w art.8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2015r., poz.163, z późn.zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

zidentyfikowanych na terenie Gminy Dobrodzień. Cele strategiczne wyznaczono zgodnie z koncepcją S.M.A.R.T⁴, która zwiększa szansę na ich osiągnięcie. Zgodnie z tą koncepcją sformułowane cele są **szczegółowe** – zawierają konkretny a jednocześnie prosty, jednoznaczny przekaz, a ich zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu i nie pozostawia miejsca na luźną interpretację, **mierzalne** tj. sformułowane tak, że można liczbowo wyrazić stopień ich realizacji lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną "sprawdzalność" tej realizacji, **adekwatne** do możliwości wykonawców, a jednocześnie atrakcyjne dla społeczności pod względem rezultatów, **realne** tj. możliwe do osiągnięcia oraz **terminowe**, określone konkretnym przedziałem czasowym. Realizacja celów strategicznych uwzględnia podstawowe zasady polityki społecznej, w tym zasadę pomocniczości⁵, zasadę szerokiego zasięgu skutków⁶ oraz zasadę partycypacji społecznej⁷.

W sposobie monitorowania i oceniania postępów w realizacji strategii uwzględniono obowiązek prowadzenia statystyki publicznej oraz informowanie przedstawicieli samorządu gminy i społeczności lokalnej o efektach i rezultatach uzyskiwanych w trakcie wdrażania strategii w formie sprawozdań rocznych.

System wdrażania działań strategicznych oparto na propozycji lokalnych programów wsparcia i pomocy, których zakres może być w każdym momencie wdrażania strategii rozszerzony, jeśli wystąpi uzasadniona potrzeba, a samorząd gminy podejmie stosowną uchwałę.

---

4 SMART (akronim od ang. *Simple, Measurable, Achievable, Relevant, Timely defined*, dosł. *sprytny*) – koncepcja formułowania celów w dziedzinie planowania, będąca zbiorem pięciu postulatów dotyczących cech, którymi powinien się charakteryzować poprawnie sformułowany cel.

5 Zasada pomocniczości (inaczej **zasada subsydiarności**) - jedna z najważniejszych [zasad pracy socjalnej](#), która sprowadza się do poglądu, że obowiązkiem społeczności jest wspomaganie jej części składowych w naturalnym rozwoju. Istotnym założeniem jest zakres tej pomocy: społeczność nie może ingerować w sprawy, z którymi poszczególne jednostki są w stanie poradzić sobie same, lecz jedynie tam, gdzie pomoc jest niezbędna.

6

Zasada szerokiego zasięgu skutków jako jedna z wielu identyfikowanych w obszarze polityki społecznej zasad nakazuje podejmowanie działań, których pozytywne rezultaty (skutki) będą odczuwalne przez jak największą liczbę odbiorców usług społecznych, bliska zasadzie powszechności.

7

Partycypacja (z łaciny *particeps* - biorący udział, z ang. *participation* – uczestniczenie) – uczestnictwo, udział jednostek w większej grupie, formacji, projekcie czy instytucji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016 - 2025 podlega uchwaleniu w trybie określonym w przepisach o samorządzie gminy, po uprzednim przeprowadzeniu konsultacji społecznych, zgodnie z procedurą określoną w Uchwale Nr XXIX/220/2005 z dnia 20 czerwca 2005 roku w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Miasta i Gminy Dobrodzień opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Treść strategii uwzględnia kontekst europejskiej polityki społecznej, a także politykę państwa, w tym cele zawarte w Strategii Rozwoju Kraju 2007- 2020 przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Treść strategii wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2012-2020 przyjętej uchwałą nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012r. oraz w treść i założenia Strategii Rozwoju Gminy Dobrodzień na lata 2011-2017 przyjętej uchwałą Nr V/38/2011 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 18 marca 2011 roku.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Dobrodzień

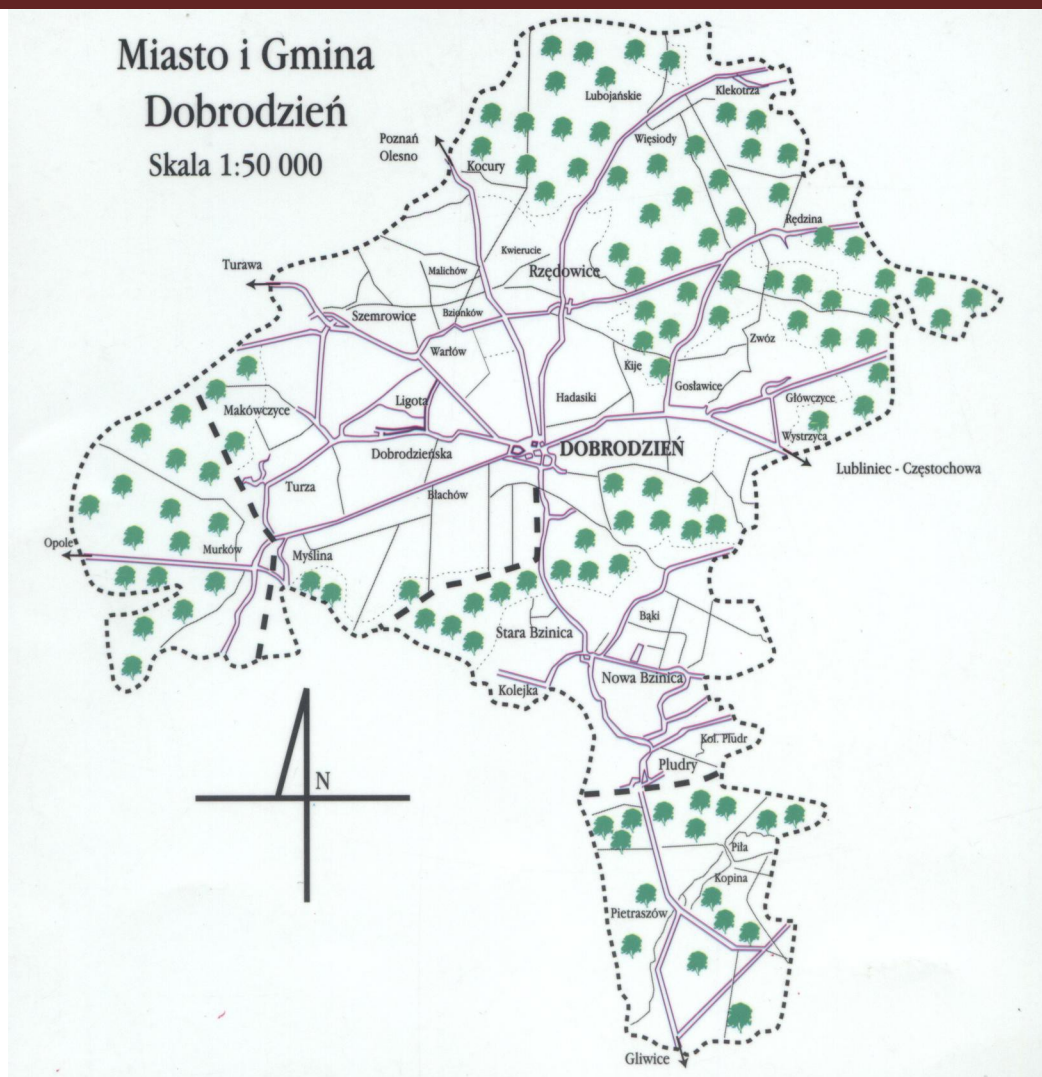
3.1. Położenie geograficzne Gminy

Gmina Dobrodzień leży w południowej części powiatu oleskiego i zajmuje obszar 16.284 ha. Ludność gminy liczy około 10.100 mieszkańców, w tym około 3.900 osób zamieszkuje miasto Dobrodzień. Pozostała ludność zamieszkuje 16 sołectw które stanowią: Błachów, Bzinica Stara, Bzinica Nowa, Głowczyce-Zwóz, Gosławice, Klekotna, Kocury -Malichów, Kolejka, Ligota Dobrodzieńska, Makowczyce, Myślina-Turza, Pietraszów, Pludry, Rzędowice, Szemrowice, Warłów. Gmina ma charakter przemysłowo-rolniczy. Prawie połowa, bo aż 7.800 hektarów powierzchni gminy to lasy⁸.

8

Źródło; BIP, Urząd Miejski w Dobrodzieniu

Gmina ma swoją bogatą tradycję, ukształtowane normy i wartości społeczne, jest obszarem okalającym miasto Dobrodzień, w którym zgrupowane są największe zakłady pracy, siedziby władz samorządowych oraz instytucje użyteczności publicznej.

Położenie Gminy Dobrodzień gwarantuje jej mieszkańcom dogodny dostęp do instytucji i urzędów oraz zakładów pracy, w których część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie.

3.2. Sytuacja demograficzna Gminy Dobrodzień

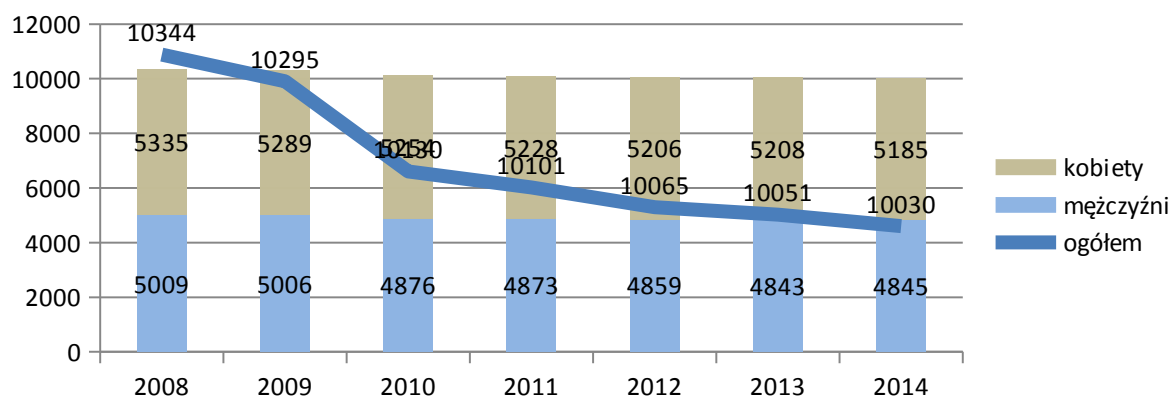
Gmina Dobrodzień należy do średnich gmin województwa opolskiego zarówno pod względem obszaru jak i liczby ludności zamieszkującej gminę. W analizowanym okresie liczba ludności zamieszkałej na terytorium Gminy kształtuje się na poziomie powyżej 10 tysięcy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

W populacji mieszkańców gminy obserwuje się znaczną przewagę płci żeńskiej. Szczegółowy obraz populacji prezentuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 1 Liczba ludności Gminy Dobrodzień z podziałem na płeć

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Według danych statystycznych publikowanych w Banku Danych Lokalnych GUS w Gminie Dobrodzień od kilku lat obserwuje się tendencję spadkową liczby mieszkańców, co jest powszechnym zjawiskiem nie tylko w rejonie województwa opolskiego (sąsiadujące gminy też notują takie zjawiska), ale też kraju.

Zmniejszająca się liczba ludności to głównie proces migracji mieszkańców poza obszar Gminy, w tym migracji zagranicznych, co prezentuje wykres numer 2.

Wykres 2 Saldo migracji i przyrost naturalny ludności

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

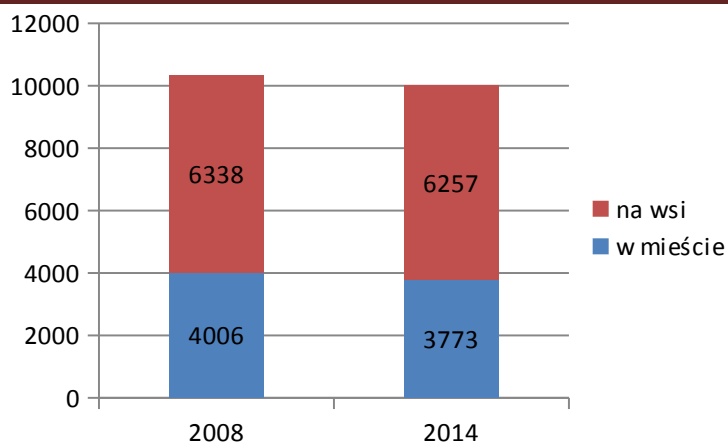
Na obszarze Gminy Dobrodzień wyraźnie widoczny jest proces migracji, pokazujący każdego roku większe wartości, co jest negatywnym zjawiskiem ocenianym w kontekście rozwoju Miasta i Gminy.

Inaczej sytuacja kształtuje się w zakresie przyrostu naturalnego, od kilku lat obserwowana jest coraz większa liczba narodzin, co należy oceniać w kategoriach pozytywnych cech demograficznych kształtujących rozwój społeczności lokalnej.

Mieszkańcy Gminy Dobrodzień w zdecydowanej większości osiedleni są w rejonie wiejskim co pokazuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 3 Liczba ludności zamieszkującej na obszarze wiejskim i miejskim

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

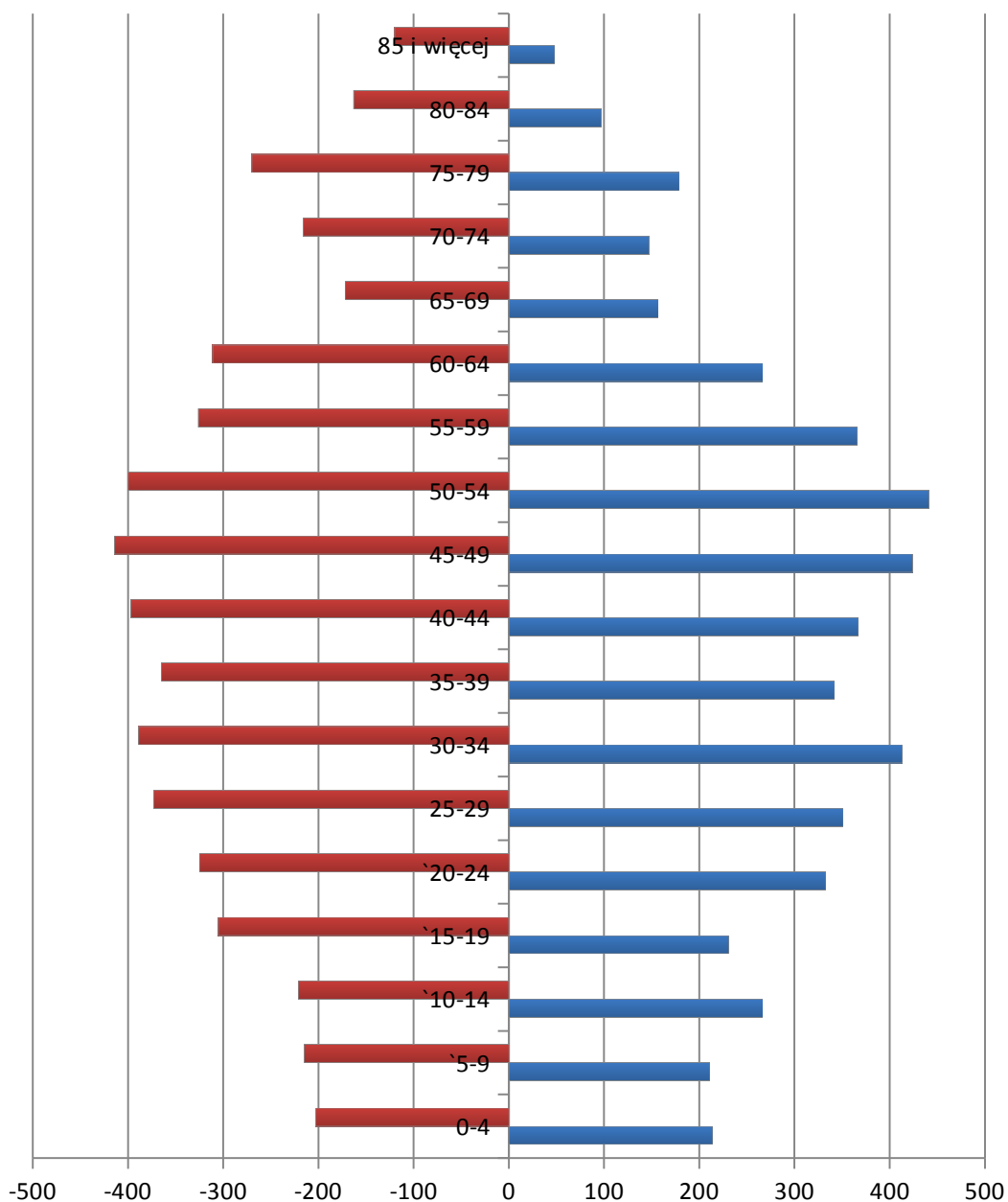

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Ważnym elementem charakterystyki demograficznej Gminy Dobrodzień jest szczegółowy obraz sytuacji demograficznej mieszkańców, zawarty w wykresie nr 4.

Wykres 4 Charakterystyka grup wiekowych (piramida wieku)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W poszczególnych latach najliczniej prezentowana jest grupa ludności w wieku od 30 do 54 lat, to jest ludności w wieku aktywności zawodowej.

Znaczącą liczebnie grupę stanowią młodzi mieszkańcy Gminy Dobrodzień, wchodzący w wiek aktywności zawodowej oraz młodzież i dzieci. Ta grupa mieszkańców stanowi istotny kapitał rozwojowy Gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

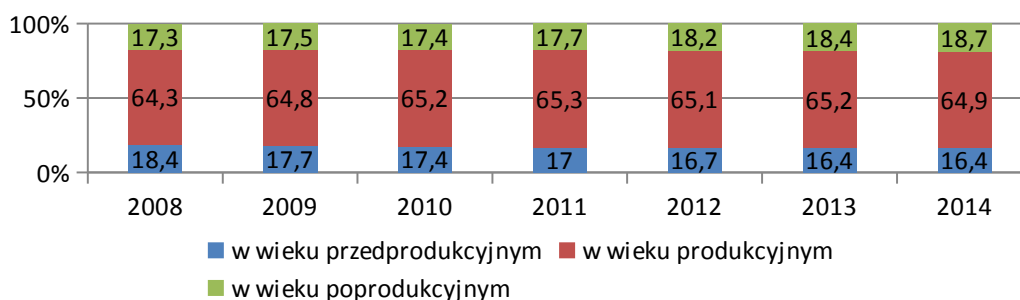
Najmniejsza liczebnie w populacji mieszkańców jest grupa osób wchodzących w wiek senioralny, pojawia się w niej istotna tendencja wzrostowa, co jest odzwierciedleniem ogólnie obserwowanego zjawiska starzenia się społeczeństwa.

Zjawisko zaprezentowane na wykresie nr 4 (piramida wieku) pokazuje wyraźnie, iż obecnie liczba ludności w najstarszych grupach wiekowych jest najmniejsza, ale przyjmując ogólne tendencje demograficzne, które wskazują na wydłużanie się ludzkiego życia należy spodziewać się, że w Gminie Dobrodzień w najbliższych latach populacja najstarszych mieszkańców będzie bardziej liczna niż obecnie, co powoduje konieczność podejmowania stosownych działań osłonowych i wspierających dla poprawy jakości życia mieszkańców w wieku senioralnym.

Sytuacja demograficzna kształtuje nie tylko sytuację ekonomiczną Gminy, ale nade wszystko wpływa na sytuację społeczną. Analizując prezentowany materiał można stwierdzić, że Gmina Dobrodzień ze względu na swoje położenie oraz dobrą sytuację demograficzną stanowi potencjalnie bezpieczne miejsca do życia i rozwoju.

Obecną sytuację demograficzną Gminy Dobrodzień należy ocenić jako pozytywną. Najliczniej reprezentowane grupy plasują się w przedziałach wiekowych umożliwiających zawodową i społeczną aktywność (wykres 5), co może być wykorzystane do rozwoju Miasta i Gminy oraz bieżącego rozwiązywania pojawiających się problemów społecznych.

Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

Źródło

dło: Bank Danych Lokalnych GUS

Grupa mieszkańców w przedziałach wiekowych zaliczanych do wieku produkcyjnego, stanowi powyżej 60% wszystkich mieszkańców. Faktem jest, że zarówno osoby młode jak inne grupy wiekowe znajdujące się w przedziałach obejmujących wiek produkcyjny stanowią istotny potencjał gminy, wywierający wpływ na gospodarkę, kształtowanie dochodów Gminy oraz wytyczanie kierunków rozwoju.

Pojawiający się powszechnie problem starzejącego się społeczeństwa również w Gminie Dobrodzień zwraca uwagę na konieczność organizacji systemu wsparcia oraz zabezpieczania niezbędnych potrzeb dla tej kategorii mieszkańców.

3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy

Gmina Dobrodzień, podobnie jak wiele innych gmin Śląska i całego kraju po zmianach strukturalnych w gospodarce końca XX wieku utrzymała charakter rolniczy. W sektorze rolnym obejmującym powierzchnię 5.900 hektarów gruntów rolnych i 1.660 ha użytków zielonych. Zarejestrowanych jest około 1.500 gospodarstw rolnych w większości małych. Rolnictwu sprzyjają warunki naturalne i klimatyczne. Do tradycyjnych upraw należą zboża i ziemniaki, natomiast w produkcji zwierzęcej przeważa chów trzody chlewnej i hodowla bydła mlecznego.

Na terenie gminy istnieje około 520 podmiotów gospodarczych, które prowadzą działalność w zakresie handlu, usług i produkcji. Gmina Dobrodzień znana jest przede wszystkim z tradycji stolarskich. Działalność produkcyjną i usługową w tej dziedzinie prowadzi ponad 100 zakładów stolarskich, z czego największe to Firma KLER S.A. znana nie tylko w Polsce, Meble RUST oraz Meble PYKA.

W strukturze użytkowania ziemi w Gminie Dobrodzień przeważają grunty orne, zajmujące prawie 54% powierzchni gminy. W strukturze użytkowania ziemi dużą powierzchnię zajmują lasy. Główną funkcją Gminy Dobrodzień w obszarze rolnictwa jest i planuje się, że będzie nadal produkcja żywności, uzupełnianą natomiast rekreacja.

Na terenie gminy szczególna rola przypada firmom małym. Przemysł meblowy na terenie Gminy reprezentowany jest przez sektor komercyjny (prywatny). Niezmienna od lat technologia i dobrej jakości materiał produkcyjny sprawiają, że wytwarzane produkty cieszą się uznaniem i mają wielu nabywców na rynku.

Na terenie Gminy notuje się istotny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, zwłaszcza w sektorze prywatnym. Przedstawiona poniżej tabela prezentuje obrazujące ten stan liczby, wskazując tendencję wzrostową tworzenia się podmiotów gospodarczych, zwłaszcza spółek handlowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Tabela 1 Podmioty wpisane do rejestru REGON

	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty wg sektorów własnościowych								
podmioty gospodarki narodowej ogółem	Liczba	749	699	743	752	770	769	756
sektor publiczny - ogółem	Liczba	31	32	31	31	33	33	30
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	Liczba	25	27	27	27	29	29	26
sektor publiczny - spółki handlowe	Liczba	1	1	0	0	0	0	0
sektor prywatny - ogółem	Liczba	718	667	712	721	737	736	725
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Liczba	603	556	592	598	606	592	576
sektor prywatny - spółki handlowe	Liczba	25	27	32	34	37	42	48
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Liczba	3	4	4	4	4	3	3
sektor prywatny - spółdzielnie	Liczba	3	3	2	2	2	2	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Z roku na rok spada jednak liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek, co może wskazywać na niekorzystną dla tego rodzaju podmiotów koniunkturę gospodarczą.

Powyższy opis pokazuje, że sytuacja gospodarcza gminy uzależniona jest nie tylko od rolnictwa, ale też rozwoju sektora prywatnego. Na poziom rozwoju wpływa też zysk wypracowany przez osoby fizyczne prowadzące inną niż rolnicza działalność gospodarczą. Wzrost ogólnej liczby podmiotów gospodarczych generujących miejsca pracy może świadczyć o sprzyjających warunkach do rozwoju gminy oraz poprawie statusu materialnego jej mieszkańców, ale niepokojącym jest fakt zmniejszania się liczby osób prowadzących samodzielną działalność gospodarczą, co może być odzwierciedleniem trudności organizacyjnych, formalno-prawnych lub zmniejszającego się popytu na produkty i usługi.

Obraz sytuacji ekonomicznej Gminy Dobrodzień można oceniać też na podstawie informacji o dochodach podatkowych mieszkańców oraz wydatkach budżetu gminy na zadania publiczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Analiza dochodów podatkowych Gminy wskazuje, że uzyskiwane wartości są większe każdego roku, co może być odzwierciedleniem sytuacji ekonomicznej mieszkańców, wskazującej na wyższy poziom zamożności.

Tabela 2 Dochody podatkowe mieszkańców

ROK	2010	2011	2012	2013	2014
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem w PLN	7451297,18	8663156,01	9482804,68	10094738,49	11192594,22

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Poziom dochodów podatkowych gminy pokazuje tendencję wzrostową, co świadczy też o skuteczności działań prowadzonych na poziomie samorządu oraz staraniach o stworzenie jak najlepszych warunków do rozwoju lokalnego.

Analiza sytuacji ekonomicznej mieszkańców Gminy Dobrodzień wykonana w oparciu o materiał statyczny wskazujący poziom wydatków gminy na pomoc społeczną mogłaby wskazywać na poprawę jakości życia mieszkańców, bowiem skala dochodów podatkowych na przestrzeni ostatnich lat wzrasta. Jednak istnieją wydatki, które na poziomie samorządu Gminy Dobrodzień z roku na rok stanowią większą wartość, są to środki na pomoc społeczną, których wartości rzeczywiste prezentuje poniżej zamieszczona tabela.

Tabela 3 Wydatki kwotowe na pomoc społeczną

ROK	2010	2011	2012	2013	2014
Dział 852 - Pomoc społeczna	2197917,48	2231640,82	2420008,36	2578591,38	2668022,68

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wzrost kwot wydatków poniesionych na pomoc społeczną wskazuje, że sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy nie jest jeszcze stabilna i w pewnym stopniu zagraża rozwojowi Gminy, świadczy bowiem o występowaniu różnych problemów społecznych a

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

wielu mieszkańców wymaga społecznego wsparcia. Analiza tych problemów zostanie przedstawiona w kolejnych rozdziałach.

3.4. Sytuacja mieszkaniowa w Gminie

Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Dobrodzień może być analizowana na podstawie informacji zawartych w Banku Danych Lokalnych GUS, które zostały przedstawione w poniżej zamieszczonej tabeli.

Tabela 4 Zasoby mieszkaniowe

	Jednostka a miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ZASOBY MIESZKANIOWE								
Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)								
mieszkania ogółem								
mieszkania	-	-	379	-	-	-	341	-
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	-	19669	-	-	-	17805	-
mieszkania socjalne								
mieszkania	-	-	13	-	14	18	18	18
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	-	277	-	301	376	376	376
Zasoby mieszkaniowe								
ogółem								
mieszkania	-	3118	3121	3091	3103	3114	3131	3140
izby	-	14427	14448	14758	14831	14896	14996	15055
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	275197	275815	279035	281161	282840	285556	287082
w miastach								
mieszkania	-	1349	1349	1349	1352	1356	1359	1364
izby	-	5714	5715	5908	5928	5950	5970	6002
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	108283	108338	110051	110876	111441	112068	112889
na wsi								
mieszkania	-	1769	1772	1742	1751	1758	1772	1776
izby	-	8713	8733	8850	8903	8946	9026	9053
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	166914	167477	168984	170285	171399	173488	174193

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Według informacji zawartych w zestawieniu komunalne zasoby mieszkaniowe na obszarze Gminy Dobrodzień ocenić można pozytywnie. Podstawę mieszkalnictwa stanowi tradycyjne budownictwo jednorodzinne, będące własnością mieszkańców gminy. Zasoby mieszkaniowe zwiększają się z roku na rok, nie tylko pod względem liczby mieszkań, ale też powierzchni użytkowej. Ponad 3044 mieszkań ma zapewniony dostęp do bieżącej wody, 2884

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

mieszkania są wyposażone w łazienki z dostępem do kanalizacji, 2322 mieszkania posiadają centralne ogrzewania, głównie z tradycyjnym systemem grzewczym.

Miasto dysponuje 18 mieszkaniami socjalnymi zapewniającymi 376 miejsc, co jest istotnym wsparciem dla osób znajdujących w trudnej sytuacji życiowej, ograniczającej dostęp do własnego lokalu mieszkalnego⁹.

Standard mieszkalnictwa indywidualnego w Gminie Dobrodzień ciągle zmienia się na lepszy. Mimo, że potrzeby mieszkaniowe, zwłaszcza wśród najmłodszych, wchodzących w dorosłe życie mieszkańców nie zawsze są zaspokojone, to sytuację mieszkaniową Gminy należy ocenić jako dobrą.

3.5. Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Dobrodzień

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy realizowana jest w trzech placówkach podstawowej opieki zdrowotnej. Jak wynika z danych statystycznych dostępność do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej jest zapewniona w formie porad ambulatoryjnych oraz praktyk lekarskich świadczonych bezpośrednio mieszkańcom gminy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia.

Tabela 5 Opieka zdrowotna

	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
PRZYCHODNIE - AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA (STAN W DNIU 31 XII)								
Przychodnie								
ogółem	ob.	3	3	3	3	3	3	3
niepubliczne	ob.	3	3	3	3	-	-	-
praktyki lekarskie w miastach	--	4	3	3	3	3	3	3
przychodnie na 10 tys. ludności	ob.	3	3	3	3	3	3	3
Podstawowa opieka zdrowotna - porady								
porady ogółem								
ogółem	-	36162	37318	31673	38523	27403	38508	37051
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie								
porady lekarskie ogółem								
ogółem	-	-	-	-	-	30128	41264	40286
APTEKI I PUNKTY APTECZNE								
Apteki ogólnodostępne								
apteki	ob.	3	3	3	3	3	4	4
mgr farmacji	osoba	4	4	4	4	4	6	6
Apteki - wskaźniki								
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	3448	3432	3377	3367	3355	2513	2508

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Jak pokazuje zestawienie liczba udzielonych porad waha się nieznacznie w poszczególnych latach, ale nie pokazuje niepokojących tendencji wzrostowych, co może być oznaką stabilnej sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy.

Posiadany materiał statystyczny nie pozwala na przedstawienie szczegółowej diagnozy w zakresie istniejących schorzeń, ich natężenia i skutków dla rozwoju Gminy Dobrodzień. Ten obszar wymaga pogłębionej diagnozy, która może być wykonana przed opracowaniem gminnych programów profilaktycznych i osłonowych w zakresie ochrony zdrowia.

Pewien obraz sytuacji zdrowotnej mieszkańców może odzwierciedlać liczba świadczeń finansowych z pomocy społecznej udzielonych osobom i rodzinom w najtrudniejszej sytuacji bytowej, chorym i niepełnosprawnym. Konieczność podjęcia leczenia, rekonwalescencji i rehabilitacji stanowią jeden z powodów przyznania pomocy wielu innym osobom wspieranym przez system pomocy społecznej Gminy Dobrodzień.

Tabela 6 Zasiłki okresowe z powodu długotrwałej choroby

z					
Rok	Liczba świadczeniobiorców				
2010	1				
2011	2				
2012	3				
2013	5				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Tabela 7 Zasiłki okresowe z powodu niepełnosprawności

Rok	Liczba świadczeniobiorców				
2010	4				
2011	2				
2012	9				
2013	6				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Świadczenia finansowe udzielane osobom z problemami zdrowotnymi i niepełnosprawnością wskazują na istotny problem, jakim są niskie dochody, ograniczające możliwość samodzielnego radzenia sobie z problemami w powrocie do zdrowia i pełnej sprawności.

3.6. Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Dobrodzień

W świetle przedstawionych w poprzednich rozdziałach informacji sytuację mieszkańców Gminy Dobrodzień można ocenić jako stabilną, ale wymagającą koncentracji na osobach i grupach społecznych dotkniętych brakiem stałych dochodów umożliwiającym zaspokojenie ważnych potrzeb. Mieszkańcy borykają się też z wieloma innymi problemami i trudnościami życia codziennego, co ogranicza a czasem uniemożliwia funkcjonowanie społeczne. Jakość i poziom życia mieszkańców jest jednym z czynników decydujących o zrównoważonym rozwoju. Wśród mieszkańców można zidentyfikować wiele istotnych problemów, które ten rozwój hamują. Szczegółowy opis tych dolegliwości społecznych zawiera niniejszy rozdział.

3.6.1. Charakterystyka głównych problemów społecznych

Szczegółowa charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie gminy jest wynikiem analizy dokumentów statystycznych gromadzonych przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu.

Analizie poddano dokumentację opisującą pięcioletni horyzont czasowy, biorąc pod uwagę liczbę rodzin objętych poszczególnymi formami wsparcia, liczbę osób w tych rodzinach, w wybranych przypadkach także liczbę udzielonych świadczeń. Za najbardziej istotne dla identyfikacji problemów społecznych uznano wartości liczbowe obrazujące liczbę osób i rodzin uznając, że osoby i rodziny korzystające z różnego typu wsparcia stanowią istotną grupę reprezentatywną, bowiem reprezentują tę część mieszkańców gminy, która dotknięta jest różnego rodzaju problemami społecznymi.

Obraz problemów społecznych, wynikający z analizy materiałów jakimi dysponuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu ujęto w zestawienia tabelaryczne, niektóre zilustrowano wykresami. Jedną z ważniejszych informacji o sytuacji problemowej mieszkańców jest liczba rodzin objętych pomocą społeczną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Dane statystyczne wskazują szczegółowo liczbę rodzin zakwalifikowanych do świadczeń pomocy społecznej bez względu na liczbę rodzaj i źródła finansowania świadczeń, co prezentuje dalej zamieszczona tabela.

Tabela 8 Ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	198	553
2011	230	639
2012	238	672
2013	281	725
2014	303	772

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Poddany analizie okres pokazuje, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Dobrodzień nieznacznie wzrasta, podobnie jak liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Analizując inne wartości w dokumentach statystycznych MGOPS zaobserwowano liczne działania adresowane do osób nie posiadających własnych dochodów lub posiadających dochody nie wystarczające w pełni na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb życiowych. Problemy tego typu rodzin zdefiniowano w kategoriach „ubóstwa” przyjmując na podstawie przepisów o pomocy społecznej, że całkowity brak dochodów lub posiadanie tych dochodów w wysokości niewystarczającej na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych jest wyznacznikiem ubóstwa. Liczbę tych rodzin oraz osób żyjących w tych rodzinach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9 Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	116	388
2011	124	379
2012	140	415
2013	144	406
2014	135	382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Podobnie jak poprzednio prezentowane wartości, również informacje z tabeli nr 9 pokazują rosnącą liczbę osób, które korzystały z pomocy społecznej nie mając własnych środków do życia, co nie jest optymistycznym prognozą na przyszłość. Oznacza bowiem, że poziom życia dość istotnej grupy mieszkańców Gminy Dobrodzień jest zbyt niski.

Świadczenia realizowane na rzecz mieszkańców w dużej mierze obejmują pomoc finansową. Należą do niej zasiłki stałe i okresowe, przyznawane osobom i rodzinom nie posiadającym własnych dochodów lub posiadającym dochody poniżej ustawowo określonego progu dochodowego.

Tabela 10 Liczba osób korzystających z zasiłków stałych

Rok	Liczba świadczeniobiorców (w tym samotnie gospodarujących)	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2010	29 (26)	275	29	35	94 092
2011	26 (22)	293	26	34	101 021
2012	33 (29)	309	33	40	113 025
2013	37 (32)	344	37	46	143 160
2014	38 (32)	387	38	50	165 861

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Zasiłki stałe stanowią wsparcie dla tych mieszkańców gminy, którzy nie posiadają własnych dochodów, a ich wiek lub stan zdrowia uniemożliwia podejmowanie zatrudnienia. Na przestrzeni pięciu lat liczba świadczeniobiorców zwiększyła się znacznie, kwota wypłacanych świadczeń wzrosła w tym okresie wzrosła prawie dwukrotnie. Analiza świadczeniobiorców zasiłków stałych pokazuje też zwiększającą się liczbę osób samotnie gospodarujących, dla których zasiłek stały jest często jedynym wsparciem w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Trudności finansowe mieszkańców potwierdza też liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych okresowo. W tej kategorii świadczeniobiorców także obserwuje się tendencję wzrostową. Szczegółowe informacje o liczbie zasiłkobiorców oraz wartościach wypłacanych świadczeń prezentuje kolejna tabela.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Tabela 11 Liczba osób korzystających z zasiłków okresowych

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2010	52	256	52	214	74 933
2011	61	290	60	198	77 977
2012	70	373	70	209	109 905
2013	93	481	91	277	172 210
2014	76	457	76	234	151 223

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Na przestrzeni pięciu lat liczba świadczeniobiorców wzrosła, podobnie jak kwota świadczeń. Stale zwiększająca się liczba rodzin oraz większa wartość udzielonych świadczeń są odzwierciedleniem trudności finansowych spowodowanych brakiem możliwości zarobkowania, koniecznością ponoszenia wydatków na leczenie w związku z chorobą oraz koniecznością ponoszenia innych ważnych wydatków, co nie tylko zmniejsza możliwość zaspokajania życiowych potrzeb, ale także ogranicza możliwość inwestowania w rozwój potencjału mieszkańców oraz w przyszłość młodego pokolenia.

Osoby uprawnione do korzystania z zasiłków okresowych można zakwalifikować do kilku podkategorii ze względu na powód, jaki uprawnia do świadczeń. W Gminie Dobrodzień najczęstszym powodem do okresowego wsparcia finansowego było bezrobocie.

Tabela 12 Liczba osób korzystających z zasiłków okresowych z powodu bezrobocia

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2010	36	151	36	103	40 657
2011	50	216	49	152	56 363
2012	56	278	56	137	75 205
2013	76	371	75	208	124 347
2014	54	321	54	152	102 676

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Liczba rodzin korzystających z zasiłków okresowych, w których co najmniej jedna osoba w wieku aktywności zawodowej pozostaje bez zatrudnienia znacznie wzrasta z roku na rok. W 2010 roku było to 36 rodzin liczących 103 mieszkańców Gminy Dobrodzień, w roku 2014 to już 54 rodziny oraz 152 mieszkańców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Znacząco wyższa jest także ogólna liczba rodzin z problemem bezrobocia, objętych kompleksowymi formami wsparcia w ramach pomocy społecznej na terenie Gminy Dobrodzień.

Tabela 13 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	67	209
2011	77	248
2012	98	302
2013	101	303
2014	78	233

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Problem bezrobocia potwierdzają też statystyki GUS. Według danych tej instytucji w Gminie Dobrodzień na koniec grudnia 2014 roku notowano 254 osoby bezrobotne, a liczba osób bezrobotnych wykazuje tendencję wzrostową, co obrazuje tabela nr 14.

Tabela 14 Bezrobocie rejestrowane

	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BEZROBOCIE REJESTROWANE								
Bezrobotni zarejestrowani wg płci								
ogółem	osoba	165	255	274	318	306	317	254
mężczyźni	osoba	63	118	114	148	133	138	106
kobiety	osoba	102	137	160	170	173	179	148
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci								
ogółem	%	2,5	3,8	4,1	4,8	4,7	4,8	3,9
mężczyźni	%	1,8	3,4	3,3	4,3	3,9	4,0	3,1
kobiety	%	3,2	4,3	5,0	5,4	5,5	5,7	4,8

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Wśród osób bezrobotnych przeważają kobiety, choć liczba mężczyzn doświadczających tego problemu także wskazuje tendencję wzrostową i prezentuje istotną wartość. Nieznacznie spada odsetek osób bezrobotnych w stosunku do wszystkich osób w wieku produkcyjnym, co może być pewnym prognostykiem na przyszłość wskazującym, że problem bezrobocia będzie się zmniejszał.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Wśród świadczeniobiorców MGOPS Dobrodzień istotnie zaznacza się liczba rodzin, w których co najmniej jedna z osób jest dotknięta niepełnosprawnością. Wprawdzie liczba tych osób nie odzwierciedla całości problemu, ale jest istotnym wskaźnikiem dla badanej sytuacji społecznej. Zamieszczone poniżej zestawienie pokazuje liczbę osób z niepełnosprawnością, których sytuacja ekonomiczna rodzi konieczność wsparcia finansowego z przeznaczeniem na zaspokojenie istotnych potrzeb życiowych.

Tabela 15 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	72	164
2011	68	168
2012	83	207
2013	87	212
2014	82	181

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Podobnie jest z diagnozą sytuacji zdrowotnej mieszkańców. Analiza tego problemu wykonana przez pryzmat świadczeniobiorców pomocy społecznej nie stanowi informacji, która odzwierciedla wszystkie problemy zdrowotne mieszkańców gminy, ale jest jedyną, którą można potraktować jako sygnał o niedoborach finansowych osób zmuszonych do podjęcia długotrwałego i kosztownego leczenia.

Tabela 16 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej choroby

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej choroby		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	67	121
2011	57	94
2012	66	126
2013	69	142
2014	61	111

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W rodzinach mieszkających na terenie Gminy Dobrodzień daje się zauważyć problem uzależnienia od alkoholu oraz związane z nim niepożądane zachowania społeczne. Dokumenty statystyczne pokazują nieliczne przypadki rodzin, w których pojawia się ten

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

problem, ale skutki uzależnień nawet w niewielkiej grupie są odczuwalne jako destrukcyjne dla funkcjonowania rodzin, tym bardziej, że w rodzinach z problemem alkoholowym pojawia się często przemoc, przestępstwa i inne problemy zagrażające trwałości rodziny oraz wychowującym się w rodzinach dzieciom i młodzieży. Przedstawione dalej zestawienie tabelaryczne prezentuje obraz występujących w rodzinach problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

Tabela 17 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu uzależnień od alkoholu

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	3	5
2011	6	9
2012	7	14
2013	13	50
2014	14	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W Gminie Dobrodzień notuje się nieliczne przypadki przemocy. Problem ten nie jest jeszcze dokładnie rozpoznany, ale sytuacja zmienia się na skutek działania Zespołu Interdyscyplinarnego, który jest odpowiedzialny za wdrażanie procedury „Niebieska Karta” wobec osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Jak pokazuje statystyka problem przemocy jest ciągle rozpoznawany.

Tabela 18 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na przemoc w rodzinie

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	0	0
2011	1	4
2012	5	14
2013	10	50
2014	7	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie rozpoczął swoją pracę przed czterema laty. Rezultatem działań Zespołu jest podejmowanie interwencji w sprawach przemocy oraz

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

projektowanie działań profilaktycznych zmierzających do ograniczenia skutków przemocy w rodzinach.

Rozpoznawanie przemocy oraz rezultaty działań interwencyjnych i profilaktycznych będą przedmiotem dalszych działań merytorycznych Zespołu Interdyscyplinarnego.

Marginalnym problemem, który rysuje się na terenie Gminy Dobrodzień przez pryzmat wsparcia udzielanego przez MGOPS jest konieczność wsparcia osób opuszczających zakłady karne. Wprawdzie nie jest to problem widoczny w społeczności lokalnej, ale dający się zauważyć w obrazie statystycznym oraz wydatkach finansowych samorządu, ponoszonych na świadczenia pieniężne dla osób i rodzin z tym problemem.

Tabela 19 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	3	3
2011	4	4
2012	5	5
2013	3	5
2014	4	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Widocznym przez pryzmat świadczeń pomocy społecznej problemem jest trudna sytuacja emerytów i rencistów. Emeryci i renciści to osoby o najniższych świadczeniach z ubezpieczenia społecznego, często z dolegliwościami somatycznymi i niepełnosprawnością, wymagający kompleksowego wsparcia w systemie lokalnym.

Tabela 20 Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą społeczną

Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą (w tym samotnie gospodarujących)		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	60	89
2011	52	90
2012	52	93
2013	51	100
2014	49	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Osoby w wieku seneioralnym wymagające stałej opieki i pielęgnacji nie zawsze mogą prawidłowo funkcjonować w środowisku ze względu na samotność i ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności. Wprawdzie osoby te mogłyby zamieszkać w domach pomocy społecznej, są jednak zobowiązane do ponoszenia dość dużej odpłatności za pobyt w tych domach. Dochody większości mieszkańców są niższe niż pełny koszt utrzymania, co sprawia, że gmina obowiązana jest partycypować w kosztach pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej poza obszarem gminy.

Liczba mieszkańców Gminy Dobrodzień zamieszkująca w domach pomocy społecznej zmienia się corocznie, co prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 21 Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość dofinansowania w złotych
2010	7	80	7	7	106 769
2011	8	65	8	8	95 432
2012	8	72	8	9	127 621
2013	7	67	7	7	113 702
2014	7	81	7	7	142 083

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Proporcjonalnie do liczby mieszkańców oraz czasookresu pobytu w domach pomocy społecznej rosną też wydatki gminy związane z kosztem utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej. Odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w ciągu minionych pięciu lat wzrosła o ponad 40 tysięcy złotych w skali roku. Stanowi to znaczne obciążenie dla budżetu gminy i wymaga podjęcia starań zmierzających z jednej strony do zabezpieczenia środków finansowych na ten cel, z drugiej zaś do poszukiwania rozwiązań ograniczających konieczność kierowania osób wymagających wsparcia w wieku seneioralnym do placówek instytucjonalnych.

Problemy wieku seneioralnego to także konieczność organizacji i zapewnienia dostępności usług opiekuńczych. Problem ten daje się być rozwiązany w obecnym czasie, co pokazuje zamieszczone w dalszej części zestawienie tabelaryczne. Nie jest to jednak rozwiązanie stałe, ponieważ zwiększająca się każdego roku liczba osób wchodzących w wiek seneioralny będzie powodowała konieczność objęcia coraz większej grupy seneiorów usługami o charakterze wspierającym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Tabela 22 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2010	30	3 321	30	36	78201
2011	32	3 530	31	40	81 852
2012	29	3215	29	35	96 283
2013	28	3052	27	33	97 076
2014	29	2 882	29	35	105 736

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Organizacja usług opiekuńczych, choć wymaga dużych nakładów finansowych okazuje się bardziej ekonomiczna i racjonalna w porównaniu z kosztami ponoszonymi na dopłaty do zamieszkania w domach pomocy społecznej. Roczny koszt organizacji usług przypadający na 1 osobę w Gminie Dobrodzień wynosi 3 646,06 zł (iloraz kwoty 105 736 PLN oraz 29 osób z tabeli nr 22 w 2014r), natomiast roczny koszt dofinansowania do pobytu w domu pomocy społecznej wynosi 20 298,14 PLN (iloraz kwoty 142 083 PLN oraz 7 osób z tabeli nr 21 za 2014r). Porównanie kosztów jest wskaźnikiem nie do odrzucenia w procesie organizacji usług opiekuńczych na kolejne lata.

3.6.2. Problemy rodzin wychowujących dzieci

Warunki funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Dobrodzień, proces wychowania młodego pokolenia oraz status materialny rodzin są szczególnie ważnym zagadnieniem w lokalnej polityce społecznej. Przejawia się to w działaniach Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Szkół, Przedszkoli oraz innych podmiotów lokalnych odpowiedzialnych za wspieranie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji społecznych. Według danych MGOPS w Dobrodzieniu wsparciem obejmowano liczną grupę rodzin wychowujących dzieci. Szczegółowy wykaz rodzin objętych wsparciem w okresie minionych lat przedstawiony został w zestawieniu tabelarycznym w dalszej części strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Tabela 23 Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	81	408
2011	96	451
2012	106	502
2013	107	503
2014	116	529

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W porównaniu do ogółu rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej liczba rodzin z dziećmi stanowi znaczący procent, co pokazuje poniższe zestawienie.

Tabela 24 Odsetek rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin z dziećmi	% rodzin z dziećmi w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy
2010	198	81	40
2011	230	96	41
2012	238	106	44
2013	281	107	38
2014	303	116	38

:Opr
nie

na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Źródło
cowa
własne

W rodzinach objętych różnorodnym wsparciem żyje blisko 7,6 %¹⁰ mieszkańców Miasta i Gminy Dobrodzień. Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu ochronę macierzyństwa, pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży. Jednym z powodów udzielania wsparcia jest ochrona macierzyństwa i wielodzietności, co jest priorytetowym działaniem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin. Szczegółowy obraz wsparcia adresowanego do rodzin w Gminie Dobrodzień prezentuje zestawienie zamieszczone w dalszej części strategii.

10

Wartość ta stanowi iloraz liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w 2014 roku (tj.772 osób –tabela nr 8) oraz liczby mieszkańców Gminy (tj.10030 –wykres 1)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Tabela 25 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ochrony macierzyństwa i wielodzietności

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	42	241
2011	19	114
2012	15	89
2013	15	91
2014	11	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Innym problemem, który zaobserwowano na obszarze Gminy Dobrodzień jest bezradność rodzin w wychowaniu dzieci i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problem dotyczy coraz większej grupy rodzin i jest dość istotny dla rozwoju społeczności lokalnej. W 2014 roku problemy w wychowaniu dzieci zaobserwowano w 38 rodzinach na terenie Gminy.

Tabela 26 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	27	132
2011	32	142
2012	38	172
2013	38	169
2014	38	147

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Liczba rodzin z problemami w wychowaniu dzieci nieznacznie wzrasta na przestrzeni kolejnych lat, co powoduje, że należy ten problem szczegółowo badać ze względu na dobro dzieci, które powinny wychowywać się w jak najlepszych warunkach oraz udzielać skutecznego wsparcia rodzinom z tym problemem.

Tabela 27 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ochrony macierzyństwa i wielodzietności

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	51	296
2011	55	296
2012	60	325
2013	64	345
2014	59	315

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Wśród rodzin znajdujących się w obszarze wsparcia pozostają też rodziny wielodzietne, liczące troje i więcej dzieci. Wielodzietności nie należy traktować jako problem społeczny, ale w licznych przypadkach są to rodziny wymagające zainteresowania z uwagi na problemy finansowe czy niewydolność wychowawczą, która niekiedy uwydatnia się w liczniejszych rodzinach. Liczebność tych rodzin wzrasta w ostatnich latach, co przedstawia tabela nr 28, ale maleje liczba osób w rodzinach, co może być dowodem na to, że liczebność dzieci w rodzinach wielodzietnych maleje.

Tabela 28 Liczba rodzin wielodzietnych* objętych pomocą społeczną

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	34	236
2011	39	243
2012	40	252
2013	42	259
2014	51	297

* rodziny o liczbie troje i więcej dzieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Wśród rodzin wielodzietnych na terenie Gminy Dobrodzień dominują rodziny z trójką dzieci, na kolejnych pozycjach plasują się rodziny z czworgiem, pięciorgiem i większą liczbą dzieci. Duże rodziny wielodzietne występują w pojedynczych przypadkach. Liczebność rodzin wielodzietnych wychowujących troje i więcej dzieci stanowi około 16 % wszystkich rodzin objętych wsparciem społecznym.

Tendencję wzrostową w ostatnich latach wykazuje liczba rodzin niepełnych, wychowujących dzieci, korzystających z pomocy i wsparcia MGOPS w Dobrodzieniu.

Tabela 29 Liczba rodzin niepełnych z dziećmi objętych pomocą społeczną

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	19	57
2011	21	67
2012	24	72
2013	26	88
2014	28	99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku oraz zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wielość problemów z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Dobrodzień znajduje wyraz w formach pomocy, jakie oferowane są dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w wieku szkolnym. Na terenie Gminy Dobrodzień pomoc ta udzielana jest licznej, rosnącej z roku na rok grupie dzieci. Zwiększająca się liczba dzieci objętych tą formą wsparcia świadczy zapewne o niewielkim stopniu zamożności pewnej grupy rodzin, co pomimo ogólnego wzrostu poziomu zamożności mieszkańców gminy w rodzinach wychowujących dzieci w wieku szkolnym jest zjawiskiem nierzadkim, obserwowanym nie tylko na obszarze gminy ale w całym regionie, a nawet w kraju. Szczegółowe wartości liczbowe dotyczące dożywiania dzieci w Gminie Dobrodzień przedstawia kolejna tabela nr 30.

Tabela 30 Pomoc w formie dożywiania dzieci

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2010	108	13 351	52	285	43 674
2011	114	14 313	55	289	51 337
2012	158	20 587	70	362	74 012
2013	166	22 097	75	374	83 107
2014	163	18 722	73	352	76 069

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Analiza obszaru dożywiania pokazuje nie tylko kontekst społeczny - problemy rodzin i konieczność wspierania rozwoju dzieci, ale także ekonomiczny. Realizacja zadania „dożywianie dzieci” wymaga z roku na rok większych nakładów finansowych, które mimo że są znaczącym wydatkiem gminy to należy je szczególnie starannie zabezpieczyć, bowiem są jednym z najbardziej skutecznych sposobów na przeciwdziałanie niedożywieniu dzieci i młodzieży w okresie rozwoju.

Prezentowane w niniejszej części problemy rodzin na terenie Gminy Dobrodzień stanowią jedynie fragment badanej rzeczywistości społecznej i nie wyczerpują katalogu problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy, w tym osoby i rodziny. Diagnoza

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

obejmuje tylko te obszary w życiu rodzin, które mogą być badane przez pryzmat udzielanej pomocy i wsparcia oraz które stanowią pewien wyznacznik dla projektowania zmiany społecznej, istotnej dla rozwoju społeczności lokalnych oraz przeciwdziałania pojawiającym się problemom społecznym.

3.6.3. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia

Przedstawiony w poprzednich rozdziałach obraz problemów społecznych Gminy Dobrodzień stanowił charakterystykę opisowo - statystyczną. Takie podejście jest niezbędne ze względu na konieczność poznania problemów, ale może okazać się trudne dla ułożenia ich hierarchii pod względem negatywnych skutków społecznych oraz do skutecznego wytyczania celów strategicznych.

Dla ustalenia, który z problemów społecznych występuje w gminie w największym natężeniu niezbędne jest porównanie danych statystycznych, stanowiących obraz problemów rodzin zarejestrowanych w badanym okresie czasowym. W tym celu zaprezentowano zestawienie liczby rodzin, w których zarejestrowano problemy społeczne pod względem ich natężenia w poszczególnych latach.

Tabela 31 Natężenie problemów społecznych w rodzinach na obszarze Gminy Dobrodzień

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin z problemem:					
ubóstwa i braku środków do życia	116	124	140	144	135
niepełnosprawności	72	68	83	87	82
bezrobocia	67	77	98	101	78
długotrwałej lub ciężkiej choroby	67	57	66	69	61
problemami wieku starczego	60	52	52	51	49
wielodzietności	35	36	42	46	45
bezradności i problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi	27	32	38	38	38
samotnego rodzicielstwa	19	24	28	28	31
alkoholizmu	3	6	7	13	14
przemocy w rodzinie	0	1	5	10	7

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

problemów adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego	3	4	5	1	6
--	---	---	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Analiza natężenia problemów społecznych Gminy Dobrodzień pozwala stwierdzić, że jednym z najdotkliwiej odczuwanych problemów jest **ubóstwo i brak środków do życia** na poziomie umożliwiającym pełnie zaspokojenie niezbędnych potrzeb. Brak dochodów lub dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, to także przyczyny trudności w innych sferach życia społecznego, zwłaszcza w kwestiach zdrowotnych i edukacyjnych. Brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych należy traktować priorytetowo, jest to bowiem problem, który wpływa na jakość życia mieszkańców oraz ogranicza możliwości rozwoju społecznego i gospodarczego, tym bardziej że obraz badań pokazuje utrzymujący się poziom występowania tego problemu.

Problemem społecznym na terenie Gminy Dobrodzień jest też **niepełnosprawność**, powodująca znaczące ograniczenie w pełnieniu ról społecznych. Skutki niepełnosprawności utrudniają codzienne funkcjonowanie, zatrudnienie, zarobkowanie. Problemy osób niepełnosprawnych, a ściślej ich rozwiązywanie wymagają sporych nakładów finansowych na likwidację barier społecznych, komunikacyjnych, rehabilitację i przystosowanie się do nowej sytuacji życiowej w związku z istotnymi ograniczeniami.

Problemem istotnie rysującym się na obszarze Gminy Dobrodzień jest **bezrobocie**. Brak zatrudnienia wpływa na wysokość dochodów mieszkańców, co pozostaje w ścisłej korelacji z problemem ubóstwa. Brak zatrudnienia to brak dochodów, brak dochodów to trudności w zaspokajaniu życiowych potrzeb oraz ograniczenie możliwości inwestowania w edukację, zmianę lub podwyższanie kwalifikacji. Konkluzja jest taka, że bezrobocie i ubóstwo pozostawiają osoby i rodziny w zamkniętym kręgu możliwości zmiany swojej sytuacji. Niepokojącym jest fakt, że problem utrzymuje się od wielu lat, co powoduje konieczność podejmowania różnorodnych form aktywizacji osób pozostających bez pracy oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości.

Porównanie wartości widocznych w tabeli odzwierciedlającej poziom natężenia problemów społecznych nie pozostawia żadnych wątpliwości dla stwierdzenia, że dotkliwym problemem społecznym Gminy Dobrodzień jest także trudna sytuacja finansowa osób zmagających się z różnego rodzaju problemami zdrowotnymi, **długotrwałą lub ciężką chorobą**. Związane z leczeniem wydatki pochłaniają sporą część zasobów finansowych osób i

rodzin i zmuszają do ubiegania się o wsparcie społeczne, co wyraźnie widać w statystyce Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rozwiązywanie problemów zdrowotnych jest w wielu wypadkach zależne od wsparcia oferowanego przez pomoc społeczną. W przypadku osób samotnych taka pomoc jest jedyną możliwością poprawy stanu zdrowia lub zmniejszenia odczuwanych dolegliwości.

Istotnym problemem gminy jest **starzenie się społeczeństwa**. Na poziomie analiz statystycznych problem ten można analizować zarówno przez pryzmat świadczeń udzielanych najstarszym mieszkańcom, w tym usług o charakterze instytucjonalnym (skierowanie do domu pomocy społecznej) świadczonych mieszkańcom gminy, niezdolnym do samodzielnej egzystencji jak i prognoz demograficznych, które pokazują wyraźną tendencję zwiększania się populacji osób wchodzących w wiek senioralny.

Statystyki demograficzne dla Gminy Dobrodzień pokazują wzrost liczebności grup wchodzących w wiek senioralny, co pociąga za sobą konieczność przygotowania się do świadczenia zróżnicowanych usług społecznych dla tej kategorii mieszkańców gminy.

Kolejne pozycje na mapie problemów społecznych Gminy Dobrodzień zajmują **wielodzietność i samotne rodzicielstwo**. Wprawdzie te sytuacje nie są definiowane jako typowe problemy społeczne, ale uzasadnieniem dla takiej klasyfikacji są potrzeby dzieci, a ściślej stopień ich zaspokojenia. W rodzinach wielodzietnych i niepełnych bardzo często dochodzi do sytuacji, w której dzieci nie mogą mieć w pełni zaspokojonych potrzeb, stąd też konieczność objęcia wsparciem takich rodzin uznano za problem społeczny. Na obszarze gminy problem samotnego rodzicielstwa jest często spowodowany rozpadem małżeństw i zanikiem więzi rodzinnych w wyniku migracji jednego z małżonków poza granice kraju w celu znalezienia pracy, do której dostęp trudniejszy jest w miejscu zamieszkania.

Istotne miejsce w hierarchii problemów zajmuje **bezzadność w rodzinach i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi**. Bezzadność i niewydolność wychowawcza generuje z kolei inne problemy dotyczące szczególnie dzieci i młodzież w okresie dorastania, co obserwowane jest na poziomie szkół zlokalizowanych na terenie gminy. Przejawia się to brakiem zainteresowania rodziców postępami dzieci w nauce, nieprzygotowaniem dzieci do zajęć szkolnych, itp. Problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziców są często powodem zaburzeń rozwojowych dzieci, sprzyjają tworzeniu się nieformalnych grup rówieśniczych, naruszaniu powszechnie obowiązujących norm i wartości, a nawet wchodzeniu w konflikty z prawem. Liczebność rodzin niezaradnych, wychowujących dzieci wykazuje tendencję wzrostową, co czyni zasadnym podejmowanie zadań związanych

z uczeniem prawidłowych postaw rodzicielskich i utrwalaniem właściwych postaw wychowawczych.

Na mapie problemów społecznych Gminy Dobrodzień rysuje się też problem **nadużywania alkoholu**. Skutki tej przypadłości społecznej widoczne są w pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która corocznie rozpatruje wnioski o skierowanie na podjęcie terapii odwykowej oraz podejmuje wiele działań profilaktycznych. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu widoczne są w postawach rodzicielskich, zachowaniu społecznym, uszczuplają budżet domowy, powodują też inne zagrożenia, np. większe prawdopodobieństwo schorzeń somatycznych, wypadków, niepełnosprawności, itp.

Jednym z pojawiających się obecnie problemów na terenie Miasta i Gminy Dobrodzień jest **przemoc w rodzinach**. Prowadzone statystyki pokazują ten problem w niewielkim natężeniu, co powoduje, że szczegółowe zbadanie problemu przemocy wymaga dalszej obserwacji i analizy, co będzie możliwe dopiero po pewnym okresie działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, prowadzonych z zastosowaniem procedury Niebieskiej Karty. Procedura została wprowadzona w 2011 roku, a jej przebieg i skutki działań mogą być poddane analizie dopiero wtedy, kiedy pojawi się więcej danych odzwierciedlające skalę problemu przemocy.

Opisane wyżej problemy to nie jedyne dolegliwości społeczne, które dają się zauważyć na terenie Gminy Dobrodzień. W okresie minionych pięciu lat sporadycznie pojawiał się problem naruszenia norm prawnych przez mieszkańców gminy, problemy przystosowania do samodzielnego życia po opuszczeniu zakładu karnego i tym podobne. Statystyki pokazują także inne zjawiska społeczne, których zakres nie zawsze definiowany jest w kategoriach problemu społecznego, np. sytuacje kryzysowe wymagające podejmowania szczególnych działań w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców.

Wymieniony powyżej katalog problemów społecznych nie obejmuje wszystkich dolegliwości społecznych identyfikowanych na terenie gminy i nie został **trwale zamknięty**. Wiele problemów nie zostało jeszcze rozpoznanych, co oznacza, że pojawienie się każdej dysfunkcji społecznej zostanie rozpoznane przez właściwe podmioty i instytucje gminy oraz podjęte zostaną stosowne działania minimalizujące ich negatywne skutki.

Obecnie zidentyfikowane na poziomie Gminy Dobrodzień problemy społeczne są dość zróżnicowane. Wprawdzie ich natężenie jest porównywalne z problemami okolicznych gmin i nie stanowi istotnego zagrożenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego, ale pojawienie się nawet najmniejszego problemu społecznego wymaga bieżącej reakcji i

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

zapobiegania rozprzestrzenianiu się negatywnych skutków i pojawianiu się nowych zagrożeń społecznych. Dla rozwiązywania problemów oraz minimalizowania ich skutków na terenie gminy będą podejmowane zróżnicowane działania, angażowane różne podmioty (instytucje) zarówno już istniejące jak i tworzone w ramach różnego rodzaju inicjatyw.

3.7. Infrastruktura i zasoby społeczne

Przegląd infrastruktury niezbędnej do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych został wykonany na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej za 2014 rok” opracowanej przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu na potrzeby planowania strategicznego. Zakres tej infrastruktury oraz potencjał kadrowy osób uprawnionych do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prezentowany jest następująco.

Tabela 32

Instytucje pomocy i integracji społecznej oraz kadra uprawniona do koordynowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Instytucja	Liczba osób zatrudnionych/powołanych
Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	12
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	15
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy zasobów pomocy społecznej za 2014 rok

Oprócz Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy działają inne podmioty i instytucje, których aktywność w dużym stopniu nakierowane są na rozwiązywanie problemów społecznych lub minimalizowanie ich skutków. Należą do nich szkoły podstawowe i gimnazja, instytucje kultury, biblioteki oraz inne placówki współpracujące z samorządem gminy w realizacji zadań publicznych na rzecz mieszkańców gminy.

Powyższe zestawienie obrazuje obecny stan infrastruktury społecznej oraz potencjału kadrowego. Wymienione podmioty stanowią podstawowe elementy systemu wsparcia społecznego. Niektóre z nich – tak jak Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – funkcjonują od niedawna, inne – takie jak Miejsko - Gminny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

Ośrodek Pomocy Społecznej mają wiele doświadczeń w skutecznym rozwiązywaniu problemów społecznych.

Potwierdzeniem tego faktu jest zestawienie obrazujące działania w ramach pracy socjalnej, prowadzonej w celu pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

Tabela 33 Praca socjalna świadczona na rzecz osób doświadczających problemów życiowych

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	157	449
2011	176	504
2012	196	537
2013	256	657
2014	276	717

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MP i PS 03

Uzupełnieniem działań instytucji publicznych są organizacje pozarządowe, których liczba oraz zakres realizacji zadań z roku na rok ulega zwiększeniu. Obecnie na poziomie lokalnym obserwuje się aktywność około dwudziestu organizacji pozarządowych, w tym wiele organizacji prowadzących działania statutowe w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.

Istotne zmiany obserwuje się w obszarze tworzenia warunków sprzyjających rozwiązywaniu problemów społecznych na bazie infrastruktury pomocy społecznej z czynnym udziałem społeczności lokalnej.

Tabela 34 Podmioty lokalne działające w obszarze rozwiązywania problemów społecznych

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres	Zakres prowadzonej działalności
1.	Stowarzyszenie „Dobrodzień Potrzebującym”	Plac Wolności 24, 46-380 Dobrodzień	zgodnie ze statutem
2.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Szemrowice	Szemrowice ul. Strażacka 1, 46-380 Dobrodzień	zgodnie ze statutem
3.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kocury i Malichów „Brzozowa Dolina”	Kocury ul. Oleska 1, 46-380 Dobrodzień	zgodnie ze statutem
	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi	Rzędowice	zgodnie ze statutem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

4.	Rzędowickiej	ul. Dobrodzieńska 1, 46-380 Dobrodzień	statutem	
5.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Bzinica Stara, Bzinica Nowa, Bąki i Kolejka	Bzinica Stara ul. K. Miarki 3, 46-375 Pludry	zgodnie statutem	ze
6.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pludry i Pietraszów	Pludry ul. Szkolna 1, 46-380 Pludry	zgodnie statutem	ze
7.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Główczyce, Gosławice, Zwóz	Główczyce ul. Dobrodzieńska 1, 46-380 Dobrodzień	zgodnie statutem	ze
8.	Stowarzyszenie Rodzin Katolickich	Malichów ul. Chłopska 8, 46-380 Dobrodzień	zgodnie statutem	ze
9.	Międzygminne Towarzystwo Regionalne Dobrodzień - Zębowice	Pl. Wolności 1, 46-380 Dobrodzień	zgodnie statutem	ze
10.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Ul. Piastowska 36, 46-380 Dobrodzień	zgodnie statutem	ze
11.	Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Niemców	Pl. Wolności 7, 46-380 Dobrodzień	zgodnie statutem	ze
12.	Polski Związek Emerytów i Rencistów	Pl. Wolności 24, 46-380 Dobrodzień	zgodnie statutem	ze

Źródło: BIP Urząd Miejski Dobrodzień

Infrastruktura jest ciągle uzupełniana. co pozwala na wdrażanie nowych, coraz bardziej skutecznych rozwiązań.

3.8. Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Dobrodzień

Na podstawie opisu sytuacji ekonomicznej i społecznej oraz warsztatów partycypacyjnych z przedstawicielami instytucji zajmujących się realizacją zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej dokonana została analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Dobrodzień. W trakcie warsztatów i dyskusji wskazano mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia pojawiające się w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Mocne strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Słabe strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
--	--

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

<ol style="list-style-type: none"> 1) dobra współpraca podmiotów odpowiedzialnych za rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej 2) doświadczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców, 3) znajomość środowiska oraz norm i wartości społecznych ważnych z perspektywy lokalnej współpracy, 4) umiejętność pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć adresowanych do społeczności lokalnej, 5) potencjał kadrowy niezbędny do realizacji tych przedsięwzięć, 6) wiedza, doświadczenie i chęć do działania. 7) duża liczba organizacji pozarządowych wspierających instytucje samorządowe w rozwiązywaniu problemów społecznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) migracja zarobkowa mieszkańców, 2) brak nowych zakładów pracy, 3) brak dostatecznie rozwiniętego rynku usług społecznych, 4) brak dojazdu do Olesna (miasta powiatowego) środkami komunikacji publicznej, 5) brak stabilności w finansowaniu działań społecznych, 6) częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego.
<p>Szanse w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p>	<p>Zagrożenia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1) niewielkie natężenie problemów społecznych na terenie gminy, co może wpłynąć na szybsze ich rozwiązywanie lub minimalizowanie negatywnych skutków, 2) dostępność środków finansowych na wspieranie inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, 3) istnienie instytucji pomocy i integracji społecznej z wykwalifikowaną kadrami, 	<ol style="list-style-type: none"> 1) brak perspektyw zatrudnienia ludzi młodych, 2) niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy, co utrudnia rozwiązanie problemu bezrobocia na terenie gminy, 3) wzrost liczby osób starszych, wymagających wsparcia w okresie obniżonej sprawności funkcjonalnej, 4) konieczność ponoszenia kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej dla osób

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

<p>gwarantującą skuteczność podejmowania działań strategicznych oraz prawidłową koordynację działań,</p> <p>4) dobre rozeznanie środowiska w zakresie istniejących problemów społecznych, co umożliwia niezwłoczne podejmowanie inicjatyw i właściwe przygotowanie odpowiednich działań,</p> <p>5) istniejące w środowisku lokalnym organizacje pozarządowe oraz inicjatywy obywatelskie w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, co zwiększa zakres partycypacji społecznej i utrwala zmiany społeczne.</p>	<p>starych, co w obecnym stanie prawnym (częściowa odpłatność lub zwolnienie z niej członków rodziny) znacząco obciąża budżet gminy,</p> <p>5) pojawiające się negatywne wzorce zachowań (spożywanie alkoholu, itp.).</p>
---	---

Wymieniony powyżej katalog nie wyczerpuje wszystkich istniejących możliwości, wskazuje jedynie najważniejsze obszary, które należy wziąć pod uwagę i które mogą mieć istotny wpływ na planowanie i realizację celów strategicznych.

4. Założenia strategiczne

Najbliższy okres wprowadzania zmian społecznych na terenie Gminy Dobrodzień może zaowocować ograniczeniem skutków zidentyfikowanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Opracowane w niniejszej strategii założenia i prognozy pokazują w jakim kierunku należy prowadzić zmiany aby działania strategiczne przyniosły jak najlepsze rezultaty oraz jak efektywnie zarządzać zmianą społeczną, aby wszystkim mieszkańcom gminy żyło się lepiej.

4.1. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w najwyższym stopniu zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli,
- poprawę warunków ich życia,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców do domów pomocy społecznej,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- dogodne warunki rozwoju dzieci i młodzieży,

Osiągnięcie prognozowanych rezultatów będzie możliwe przy zaangażowaniu samorządu Gminy Dobrodzień, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej gminy.

Prognozowane zmiany powinny przyczyniać się do realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Dobrodzień, umożliwić integrację społeczną, zapobiegać wykluczeniu społecznemu oraz spowodować poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

4.2. Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Jednym z najważniejszych kierunków zmian społecznych na terenie Gminy Dobrodzień jest poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób, których dochody nie pozwalają na zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych i utrudniają życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

Bardzo ważną kwestią jest ożywienie lokalnego rynku pracy i umożliwienie bezrobotnym oraz pozostającym bez pracy mieszkańcom gminy zatrudnienia, a co za tym idzie poprawę sytuacji ekonomicznej.

Jednym z kierunków niezbędnych działań jest utrzymanie i poszerzenie katalogu ofert usługowych dla zabezpieczenia potrzeb najstarszej grupy mieszkańców gminy. Niezbędne są działania wspierające, utrzymanie jak najlepszej sprawności życiowej, wsparcie rehabilitacyjne, medyczne, pielęgnacyjne i socjalne, odpowiadające indywidualnym potrzebom seniorów.

Biorąc pod uwagę problemy zdrowotne mieszkańców gminy, konieczna jest realizacja działań wspomagających uzyskiwanie jak najlepszych rezultatów leczenia i rehabilitacji oraz wdrożenie programów profilaktycznych zapobiegających pogarszaniu się stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Kwestią, której nie należy pomijać w planowaniu działań strategicznych jest wspieranie osób niepełnosprawnych w rozwiązywaniu problemów związanych z rehabilitacją, umożliwieniem zarobkowania poprzez organizację właściwych warunków pracy oraz likwidację wszelkich barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie w społeczności lokalnej. W tym obszarze należy też zwrócić uwagę na problem aktywizacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie świadomości społecznej na temat skutków niepełnosprawności oraz praw i uprawnień osób z niepełnosprawnością.

Bardzo ważnym kierunkiem działania jest wspieranie rodzin, w których zagrożony jest proces rozwoju i wychowania dzieci. Objęcie szczególnym wsparciem, zwłaszcza specjalistycznym rodzin, w których problem ten jest rozpoznany, powinno być priorytetowym działaniem strategicznym wszystkich instytucji i podmiotów gminy działających na rzecz rodziny.

Ważnym kierunkiem planowania działań strategicznych jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom. Obszar tych działań należy wypełnić zwłaszcza działaniami informacyjnymi i profilaktycznymi, aby w jak największym stopniu uświadomić mieszkańcom gminy zagrożenia oraz informować jak należy im przeciwdziałać i chronić się przed utrwaleniem niepożądanych zachowań społecznych.

Wskazane kierunki zmian społecznych nie wyczerpują wszystkich możliwości i potencjału gminy. Zakłada się, że planowane zmiany będą wdrażane sukcesywnie, z uwzględnieniem możliwości organizacyjnych i finansowych Gminy Dobrodzień.

Wytyczone kierunki zmian znajdują swoje odzwierciedlenie w celach szczegółowych (operacyjnych), jakie zostały zdefiniowane w niniejszej strategii oraz działaniach prowadzących do osiągnięcia zamierzonych celów.

5. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025 wpisują się w cele Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dobrodzień na lata 2011-2017 przyjętej uchwałą Nr V/38/2011 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 18 marca 2011 roku.

Zdefiniowane cele są spójne z polityką równości szans, nakierowane na pobudzenie aktywności mieszkańców oraz gwarantujące pozytywne oddziaływanie na środowisko.

5.1. Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025

W oparciu o diagnozę oraz rozpoznane problemy społeczne gminy celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025 jest **„Zapewnienie mieszkańcom Gminy Dobrodzień bezpieczeństwa socjalnego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu”**.

Tak sformułowany cel strategii rozwiązywania problemów społecznych obejmuje wszystkie jej obszary problemowe i adresowany jest do wszystkich potencjalnych mieszkańców gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego poziomu życia mieszkańców.

5.2. Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025

Dla pełnego wdrożenia celu głównego strategii opracowano cele szczegółowe (operacyjne) obejmujące zróżnicowane obszary interwencji i działań na rzecz mieszkańców gminy. Zdefiniowane cele to:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

- 1) Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.
- 2) Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców.
- 3) Zagwarantowanie dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i wspomagających osobom w wieku starszym, chorym i niepełnosprawnym.
- 4) Zapewnienie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach zaniedbujących obowiązki wychowawcze.
- 5) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 6) Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.
- 7) Promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Zakłada się, że sformułowane cele szczegółowe umożliwią ograniczenie skutków problemów społecznych rozpoznanych na terenie Gminy Dobrodzień. Ponadto dopuszcza się możliwość wprowadzania uzupełnień i modyfikacji treści celów szczegółowych w wyniku aktualizacji diagnozy społecznej lub w wyniku pojawiających się okoliczności wywołujących inne niż rozpoznane dotychczas zjawiska i problemy społeczne.

5.3. Wskaźniki realizacji celów strategicznych

Wskaźniki realizacji celu głównego stanowiąc będą efekt końcowy, mierzony w ostatnim okresie sprawozdawczym, tj. 2025 roku. Dla tego pomiaru ustalono następujące wskaźniki:

- Wskaźnik nr 1; do 2025 roku o 10 % w stosunku do 2015 roku zmniejszy się rzeczywista liczba osób objętych wsparciem finansowym w ramach świadczeń pomocy społecznej.
Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem ilości i jakości działań interwencyjnych w zakresie wdrażania strategii.
- Wskaźnik Nr 2; do 2025 roku co najmniej 10% z grupy osób korzystających ze wsparcia w 2015 roku rozpocznie samodzielne funkcjonowanie poza systemem pomocy społecznej na skutek kompleksowo udzielonego wsparcia.
Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem jakości i skuteczności działań strategicznych, wskazujących poprawę warunków życia mieszkańców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

- Wskaźnik Nr 3; do 2025 roku wzrośnie o 30% liczba osób korzystających z poradnictwa, pracy socjalnej i wsparcia pozafinansowego mającego na celu umożliwienie osobom i rodzinom pokonywania trudności życiowych.

Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem jakości pracy socjalnej oraz profilaktyki społecznej prowadzonej na rzecz osób i rodzin, w których pojawiają się problemy.

Wskaźniki dla szczegółowych celów strategicznych ustalono w taki sposób, aby zmianę można było obserwować zarówno w corocznym raporcie sprawozdawczym jak i innych raportach związanych z monitorowaniem zachodzących zmian. Szczegółowy wykaz wskaźników przypisanych poszczególnym celom zawiera zamieszczona dalej tabela.

**Wskaźniki realizacji celów szczegółowych Gminnej Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025**

Lp	Treść celu szczegółowego	Wskaźnik
1	Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba osób, którym przyznano świadczenia w roku kalendarzowym, 2) liczba świadczeń przyznanych w roku kalendarzowym. 3) wysokość środków przeznaczonych na świadczenia w kolejnych latach budżetowych. 4) liczba projektów i programów osłonowych oraz liczba osób objętych programami.
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba rzeczywista osób podejmujących zatrudnienie, bez względu na formę prawną i wymiar czasowy (np. umowa o dzieło), 2) liczba nowych miejsc pracy, 3) liczba osób skierowanych do pracy w ramach prac społecznie użytecznych lub innych form zatrudnienia wspieranego.
3	Zagwarantowanie dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i wspomagających osobom w wieku starszym, chorym i niepełnosprawnym.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba osób objętych pomocą usługową, 2) liczba osób zatrudnionych jako opiekunki w przeliczeniu na pełne etaty lub godziny usługowe. 3) liczba osób skierowanych do domów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień
na lata 2016-2025

		<i>pomocy społecznej,</i>
4	Zapewnienie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach zaniedbujących obowiązki wychowawcze.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba rodzin objętych kompleksowym wsparciem, 2) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego, 3) liczba dzieci skierowanych do zastępczych form opieki, 4) liczba zatrudnionych asystentów rodziny, 5) wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w systemie pieczy zastępczej 6) liczba dzieci, którym umożliwiono powrót z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba prowadzonych Niebieskich Kart 2) liczba osób dotkniętych przemocą kierowanych do Ośrodków Wsparcia, 3) liczba inicjatyw informacyjno-edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, 4) liczba wniosków o ściganie sprawców przemocy,
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba osób objętych działaniami GKRPA, 2) liczba projektów i programów przeciwdziałania uzależnieniom, 3) liczba osób objętych programami i projektami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, 4) liczba osób skierowanych do Zakładów Leczenia Uzależnień, 5) liczba wydanych zakazów sprzedaży alkoholu, 6) liczba inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
7	Promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba inicjatyw obywatelskich w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, 2) liczba podmiotów podejmujących współpracę w zakresie integracji społecznej rozwiązywania problemów społecznych, 3) liczba wydanych broszur, folderów

5.4. Monitoring realizacji celów i działań strategicznych

Monitoring realizacji celów strategicznych prowadzony będzie na bieżąco, a corocznie w okresie sprawozdawczym opracowany będzie raport oceniający stopień realizacji poszczególnych celów strategicznych, stanowiący załącznik do sprawozdania z działalności Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu, składanego Radzie Miejskiej, stosownie do treści art.110 ust 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Ocena prowadzona będzie w dwóch wymiarach. Po pierwsze – jako ocena wdrażania planowanych działań strategii, po drugie – jako ocena charakteru zmian, które strategia wprowadza w życiu społecznym, a więc czy? - i na ile? przyczynia się do rozwiązywania lokalnych problemów.

Efekt realizacji działań powinien być porównany z sytuacją wyjściową. Osiągnięcie celu strategicznego powinno pociągać za sobą pytanie jak utrzymać stan, który osiągnięto? Jak go umacniać i rozwijać?

Na ostatnim etapie oceny strategii niezbędne będzie określenie rekomendacji na przyszłość, jako wniosków płynących z realizacji strategii i sugestii do planowania kolejnych działań społecznych.

6. Opis sposobu realizacji strategii, w tym działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025 wdrażana będzie poprzez realizację gminnych programów i projektów oraz

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie gminy z administracją samorządową.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Gminny program wspierania rodziny.
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Gminny program przeciwdziałania narkomanii.
- Programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców.
- Programy osłonowe adresowanych do różnych kategorii społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Działania mogą być realizowane na różnych poziomach poczynając od współpracy partnerskiej, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. W zleceniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Za priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:

- metod partycypacyjnych - włączających interesariuszy społecznych do podejmowania wspólnych działań społecznych,
- metod aktywizujących – włączających osoby z tzw. kategorii ryzyka w zmianę ich trudnej sytuacji,
- metod integrujących – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grup ryzyka oraz na rzecz dobrych praktyk,
- metod profilaktycznych – zapobiegających pojawianiu się trudnych sytuacji społecznych oraz minimalizujących przyczyny generujące takie sytuacje,

- metod niwelujących – rozwiązujących problemy, eliminujących niepożądane zjawiska lub sytuacje.

Niezależnie od metod wdrażania strategii, do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje gminy, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inne osoby.

Szczegółowy zakres wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025 wskazuje „Harmonogram”, stanowiący treść ostatniego rozdziału niniejszej Strategii. Harmonogram jest praktycznym narzędziem gwarantującym systematyzację i chronologię działań (zadań, programów, projektów) planowanych do realizacji oraz ich rozłożenie w czasie. Działania przypisane są poszczególnym celom szczegółowym (operacyjnym), w taki sposób, aby mogły być realizowane w planowanym zakresie lub rozszerzone o nowe (dodatkowe) działania, w tym działania podmiotów podejmujących współpracę po raz pierwszy. Harmonogram przedstawia zwięzły zapis zadań i czynności prowadzących do osiągnięcia zamierzonego celu, co jednocześnie umożliwia monitorowanie procesu wdrażania strategii.

W przypadku istotnych zmian w realizacji działań strategicznych Harmonogram może być aktualizowany w trakcie wdrażania działań nie częściej niż raz do roku, w okresie sprawozdawczym. Wprowadzenie zmian w harmonogramie wymaga uzasadnienia i uchwalenia zgodnie z procedurą obowiązującą dla uchwalania dokumentów strategicznych na poziomie gminy.

7. Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków związanych z realizacją działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016-2025

---

przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia w całokształcie finansowania działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025 może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

8. Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025

Osiągnięciu celu głównego strategii towarzyszyć będzie informacja o wdrażaniu działań strategicznych, a strategia i wywołane przez nią zmiany staną się własnością społeczności lokalnych.

Promocja działań strategicznych odbywać się będzie poprzez konsultacje społeczne, prezentację dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na poziomie społeczności lokalnych, na spotkaniach mieszkańców, posiedzeniach komisji rady miejskiej, konferencjach wewnętrznych i zewnętrznych oraz w lokalnych i regionalnych mediach.

Promotorami zmiany społecznej powinni być nie tylko jej organizatorzy i podmioty odpowiedzialne za wdrożenie, ale także beneficjenci i adresaci działań, którzy w sposób bezpośredni będą odczuwać skutki zmian.

6. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrodzień na lata 2016-2025

<i>L p.</i>	<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Działania niezbędne do realizacji celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Uwagi</i>
1	Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.	przyznawanie świadczeń finansowych,	MGOPS	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		udzielanie pomocy rzeczowej i w naturze,	MGOPS, sponsorzy, darczyńcy, stowarzyszenia	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		zapewnienie źródeł finansowania świadczeń,	Samorząd Gminy	na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		badanie skuteczności udzielanej pomocy finansowej,	MGOPS	na zakończenie każdego roku sprawozdawczego	
		wdrażanie osłonowych programów i projektów socjalnych oraz inne działania w zależności od rozpoznanych potrzeb	Samorząd Gminy, MGOPS,	w zależności od potrzeb	
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców	wzmacnianie potencjału kompetencyjnego osób bezrobotnych,	Samorząd Gminy, MGOPS, PUP, podmioty, którym zlecono realizację zadań.	na bieżąco	
		tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze usług społecznych,	Samorząd Gminy, MGOPS, PUP, pracodawcy,	na bieżąco	

		inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy,	Samorząd Gminy, MGOPS, PUP	na bieżąco	
		organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych na obszarze gminy,	Samorząd Gminy, MGOPS, PUP	na bieżąco	
		współpraca z lokalnymi podmiotami gospodarki w zakresie pośrednictwa w zatrudnieniu osób bezrobotnych,	Samorząd Gminy, MGOPS, PUP, pracodawcy,	na bieżąco	
		opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów osłonowych w zakresie likwidacji bezrobocia i aktywizacji osób pozostających bez pracy	Samorząd Gminy, MGOPS, PUP, inne podmioty	w zależności od potrzeb	
3	Zagwarantowanie dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i wspomagających osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym.	zainicjowanie świadczenia usług opiekuńczych dla osób wymagających tych usług, utworzenie punktu opieki nad chorym w domu lub nawiązanie współpracy z podmiotem świadczącym usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne,	Samorząd Gminy, MGOPS. organizacje pozarządowe, inne podmioty, w tym komercyjne.	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
		kierowanie do domów pomocy społecznej,	MGOPS, powiaty prowadzące domy pomocy społecznej	na bieżąco	
		wspieranie form aktywizacji osób starszych,	Samorząd Gminy, MGOPS, inne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych	w zależności od potrzeb	
		inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych w zakresie wspierania osób w wieku senioralnym oraz osób z niepełnosprawnością	Samorząd Gminy, MGOPS, Organizacje pozarządowe, inne podmioty.	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
4	Zapewnienie wsparcia rodzinom oraz dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach	wzmacnianie roli rodziny,	MGOPS (asystent rodziny), organizacje pozarządowe, szkoły i inne podmioty	na bieżąco	

	zaniedbujących obowiązki wychowawcze	korygowanie nieprawidłowych postaw rodzicielskich,	MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, GKRPA, inne podmioty,	na bieżąco	
		udzielanie poradnictwa specjalistycznego, pedagogicznego, prawnego i psychologicznego rodzinom dysfunkcyjnym,	MGOPS, Placówki wsparcia specjalistycznego, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Szkoły	na bieżąco	
		współorganizowanie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodzin biologicznych,	MGOPS, PCPR - Organizator Pieczy Zastępczej, Sąd Rodzinny, Kuratorzy, Szkoła, inne podmioty	w zależności od potrzeb	
		współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej,	Samorząd Gminy, PCPR, MGOPS, instytucje pieczy zastępczej	w zależności od potrzeb	
		inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych w tym programu wpierania dzieci i rodzin na terenie gminy,	Samorząd Gminy, MGOPS, szkoły, organizacje pozarządowe, inne podmioty.	na bieżąco	
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,	Samorząd Gminy, MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	
		prowadzenie działań określonych procedurą Niebieska Karta,	MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	

		prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy oraz form przeciwdziałania przemocy,	MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Szkoły	na bieżąco	
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.	opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,	Samorząd Gminy, MGOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Szkoły	corocznie	
		opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.	Samorząd gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, inne podmioty, Policja, Szkoły	corocznie	
7	Promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.	inicjowanie współpracy z podmiotami lokalnymi w rozwiązywaniu problemów społecznych,	Samorząd Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe i inne podmioty	na bieżąco	
		wspieranie aktywności obywatelskiej na rzecz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym,	Samorząd Gminy, MGOPS i inne podmioty	na bieżąco	
		opracowanie i rozpowszechnienie informatora na temat dobrych praktyk w działaniach lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,	Samorząd Gminy, MGOPS, organizację pozarządowe działające na terenie gminy.	na bieżąco	